

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

UNITED NATIONS
DEVELOPMENT PROGRAMME

ANADOLU
EFES

GELECEK
TURİZMDE

Gelecek Turizmde Muğla'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifi

Giriş

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Anadolu Efes tarafından 2007'den itibaren yürütülen Gelecek Turizmde, Türkiye'de sürdürülebilir turizme odaklanan ilk program olma özelliği taşımaktadır.

Gelecek Turizmde programı çerçevesinde 19 destinasyonda turizm alanında çok çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetlerde, 19 proje uygulanmış; 16 üniversite desteklenmiş; 600 STK ve 23 üniversite ile iş birliği yapılmış; 7 yeni STK kurulmasına öncülük edilmiş; 500 kadın doğrudan/dolaylı olarak istihdam edilmiştir. Yöre halkına, STK'lara, kamu kurumlarına, üniversitelere ve yerel işletmelere verilen sürdürülebilir turizm konusundaki kapasite geliştirme eğitimlerine yüzde 50'si kadınlar olmak üzere 7.000 kişi katılmıştır.

Gelecek Turizmde programı 2022-2024 döneminde Muğla'da uygulamalarına devam edecektir. Bu kapsamda sürdürülebilir turizm modelleri oluşturma, toplum temelli girişimleri ve kadın girişimciliğini destekleme, kadınların güçlenmesine katkıda bulunma ve yerelde yeni istihdam olanakları yaratma konularında çalışılmaktadır.

Bu çerçevede Türkiye'nin turizmde önde gelen bölgelerinden olan Muğla ili ve çevresinde (Köyceğiz, Akyaka, Marmaris Taşlıca köyü) 2021 Temmuz-Ağustos aylarında orman yangınları sebebiyle meydana gelen sosyal ve ekonomik zararın sürdürülebilir turizmin desteklenmesi ile azaltılması ve bölgede hızlı bir iyileşme sağlanması amaçlanmaktadır.

Projenin üç temel hedefi vardır:

- *Turizm sektöründe kadın girişimciliğinin desteklenmesi ve özellikle genç kadınlara istihdam alanı yaratılması,*
- *Orman yangınları nedeniyle oluşan sosyo ekonomik iyileştirme sürecine destek olunması,*
- *Sürdürülebilir turizm konusunda kapasite geliştirme, farkındalık oluşturulması ve destinasyon altyapı çalışmasının yapılması.*

Muğla bölgesinde;

- Destinasyonu destekleyecek 3 yeni alternatif turizm rotasının oluşturulması,
- En az 50 kadın girişimciye mentorluk ve istihdam desteği sağlanması,
- 500 kişiye sürdürülebilir turizm eğitimi verilmesi,
- Toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planının uygulanması,
- İklim kaynaklı afetlerin turizme yönelik artan tehdidi dikkate alınarak, bölgede yerel sakinler için orman yangını riskleri konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi

ve orman yangınlarına hızlı müdahaleyi desteklemek için yüksek riskli yerlere su depoları yerleştirilmesi programın planlanan çıktıları arasında yer almaktadır.

Bu doküman, programın temel amaçları arasında yer alan toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması amacını gerçekleştirmek için proje uygulamalarında gözetilecek temel stratejik yaklaşımı ve uygulama yaklaşımlarını ortaya koymaktadır.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım

Turizm alanındaki kalkınma uygulamaları eşitliği sağlayıcı ve toplumsal yapıyı dönüştürücü bir potansiyel etkiye sahiptir. Her türlü uygulama pratik ve stratejik ihtiyaçlar açısından toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet ilişkilerine etki eder. Bu nedenle gerekli hassasiyet ve donanım içinde hareket etmek önem taşır. Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısından yoksun olarak yürütülecek çalışmalar mevcut eşitsizliklerin sürmesi ve hatta bu eşitsizliklerin güçlenmesi yönünde tersine bir etki yaratabilir. Bu nedenle, güçlenme ve kapsayıcılık perspektifi tüm proje faaliyetleri ve uygulamalarda korunmalı, uygulamalara yol gösterecek analiz çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar, müdahalenin yönünü ve olası sonuçlarını kestirmek açısından da önem taşır. Yani söz konusu destinasyonda gerçekleşmesi beklenen değişimin sosyo-kültürel sonuçlarının anlaşılması, risklerin yönetilmesi ve olanakların görülmesi açısından önemlidir.

Projenin, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını taşıyan analizlerden elde edilecek bilgi ve kapasite geliştirme çalışmalarıyla kazanılmış olan perspektif ışığında, katılımcı bir yöntemle uygulanması gerekir. Bir turizm projesinde ya da programında aşağıda belirtilen dört temel başlık dikkate alınmalıdır:

1. Toplumsal cinsiyete dayalı çerçevenin korunması için temel bir perspektifin benimsenmesi,
2. İnsan gücü ve bilgi açısından gerekli kapasitenin sağlanması ve mevcut kapasitenin geliştirilmesi,
3. İlgili paydaşların kapsayıcı bir anlayışla süreçlere dahil edilmesinin sağlanması,
4. Kadın ve erkeklerin farklı ilgi, ihtiyaç ve ilişkilene biçimlerinin anlaşılmasını sağlayacak; uygulanan proje ya da programların toplumsal cinsiyet ilişkilerine olası etkilerini ortaya koyabilecek analitik çalışmalar yürütülmesi.

Bu dört temel başlığa ilişkin ayrıntılar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım İçin Temel Uygulama Adımları	
Nasıl bir perspektif taşımalı?	✓ Kalkınmada toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi perspektifinin öngördüğü biçimde, kadınların projenin ana paydaşları olarak, tüm süreçlere etkin ve etkili biçimde katılması ve görünür olması sağlanmalıdır.
Ne tür bir kapasite gereklidir ve bu kapasite nasıl sağlanmalıdır?	✓ Tüm proje ekibinin konuya ilişkin asgari hassasiyeti göstermesi ve ortak bir anlayış içinde hareket etmesi için danışmanlar da dahil olmak üzere tüm proje ekibine yönelik temel toplumsal cinsiyet eşitliği konularını ve projenin uygulama alanına ilişkin konuları ele alan kapasite geliştirme çalışmaları (tartışma, sunum vb.) yürütülmelidir. Bu bağlamda: <ul style="list-style-type: none">– Cinsiyet eşitliği stratejisi ve aktivite planı projenin başlangıcında, herhangi bir raporlama ya da saha çalışması gerçekleştirilmeden önce yapılmalıdır.– Cinsiyet eşitliği stratejisi ve aktivite planı saha çalışmalarına bilgi ve perspektif sağlamalıdır.– Saha analizleri, mevcut durum analizleri gibi çalışmaların sonuçlarının uzmanlar tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinde değerlendirilmesi ve diğer analizlerde nasıl kullanılacağına ilişkin anlaşılması için atölye ya da toplantılar düzenlenmelidir.
Hangi paydaşlar sürece dahil olmalıdır?	✓ Proje ile ilişkili paydaşları, karar alıcıları, doğrudan faydalanıcıları ve etkilenenleri belirlerken ve analiz ederken toplumsal cinsiyetin gözlemlenmesi gereklidir. ✓ Proje uygulama alanlarında faaliyet gösteren kadın örgütlerinin, üniversitelerin kadın çalışmaları ve cinsiyet eşitliği merkezlerinin, bu alanda çalışmalar yürüten akademisyenlerin, belediye danışma merkezleri ya da il sosyal hizmet göç idaresi vb. gibi ilgili kamu birimlerinin sürece katılımı sağlanmalıdır. ✓ Proje dahilinde danışma kurulları, odak grup çalışmaları, mevcut durum analizleri ve karar alma süreçlerinde ilgili kurumların temsilcileri arasında kadın ve erkek dengesi kurulmalıdır. ✓ Proje ekibi içinde ve paydaşlar arasında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çalışmalar yapan kişilerin de bulunması, bu kişilerin tespit edilmesi ve etkinlik düzeyinin bilinmesi (bkz ek 2: toplumsal cinsiyete duyarlı paydaş matrisi) gereklidir.
Analiz: Atılacak adımların ve planlamaların	✓ Kalkınma desteğinin sunulacağı bir destinasyonda yürütülecek analizlerin tümü toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini taşımalıdır.

**yapılmasını
sağlayacak bilgi
nasıl
oluşturulmalıdır?**

- ✓ Sahada gerçekleştirilecek bir müdahalenin hem kadınlar ve erkekler açısından olumlu sonuçlar yaratacağından emin olmak için toplumsal cinsiyet analizleri yapılmalıdır.
- ✓ Bu tür araştırmaların ve analizlerin sosyal bilimciler tarafından yürütülmesi ve bu sosyal bilimcilerin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi taşıması, toplumsal cinsiyet analizi konusunda bilgi ve deneyim sahibi olması önemlidir.
- ✓ Konunun uzmanlarının bilgi ve deneyimleri ve araştırmacının niteliklerinin yanı sıra amaç, süre, hedef kitle, yaklaşım ve yöntem (anket ve mülakat, etnografik çalışma, araştırmacı sayısı, cinsiyeti, yeterliliği vb.) konularını içeren bir saha araştırması formatı geliştirilmelidir.
- ✓ Proje kapsamında yürütülen değer zinciri, paydaş analizi, mevcut durum analizi gibi tüm analizler cinsiyet eşitliği perspektifi taşımalıdır.
- ✓ Bu analizin gerektirdiği bilgiyi toplayabilmek için toplumsal cinsiyete duyarlı araştırma tekniklerinin bilinmesi ve kullanılması gereklidir.
- ✓ Her destinasyonda zaman kullanım araştırmaları, gelir, gelirin kullanımı, iş bölümü, karar alma, sağlığa, eğitime ve diğer sosyal olanaklara erişim gibi konular kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifi

- Anaakımlaştırma Nedir?

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için planlama yaparken, politika geliştirirken, uygulamaları gerçekleştirirken, hizmet üretirken, bütçeleme yaparken, iletişimde, izleme ve değerlendirme aşamalarında toplumsal cinsiyet perspektifini taşımak gerekir. “Anaakımlaştırma” yaklaşımı bu gerekliliği yerine getirmeyi sağlayacak bir çerçeve sunar.

Anaakımlaştırma, uluslararası düzeyde kabul görmüş bir araştır ve küresel taahhütlerin hayata geçirilmesini sağlar. Toplumsal cinsiyet perspektifinin anaakımlaştırılması 1997 yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) tarafından şöyle tanımlanmıştır:

“Toplumsal cinsiyet perspektifini anaakımlaştırma; bütün politik, ekonomik ve sosyal alanlarda kadınların ve erkeklerin ilgi ve deneyimlerini, politika ve programların tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirilmesinin ayrılmaz bir parçası yapma stratejisidir. Bu stratejiden amaçlanan kadınların ve erkeklerin eşit fayda sağlamaları ve eşitsizliğin devam etmemesidir. Toplumsal cinsiyet perspektifini anaakımlaştırma, her alanda ve her düzeyde yasalar, politikalar ve programlar dahil her türlü planlanmış eylemin kadınlar ve erkekler açısından sonuçlarının ne olacağını değerlendirmek için yapılır. Nihai hedef toplumsal cinsiyet eşitliğidir (ECOSOC, 1997).”

Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin anaakımlaştırılması; toplumsal cinsiyet bakış açısı ve toplumsal cinsiyet analizinin; projelerin, politikaların ve programların, hazırlık, uygulama ve değerlendirme dâhil olmak üzere tüm sürecin evrelerine entegrasyonu olarak tanımlanabilir. Bu, bağımsız işleyen bir süreç olmayıp proje, program veya politika döngüsünün ayrılmaz bir parçasıdır (Niemanis, 2007).

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinin Yerleşmesi İçin Temel Adımlar:**

Bir proje, program ya da politika için planlamadan uygulamaya, iletişimden uygulamanın değerlendirilmesine farklı aşamalarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerleşmesini sağlamak için aşağıda özetlenen temel adımlar takip edilmelidir:

- ✓ Projenin müdahale alanının kadınlar ve erkekler üzerinde yaratacağı farklı etkilerin değerlendirilmesi,
- ✓ Proje paydaşlarının toplumsal cinsiyet perspektifi ile değerlendirilmesi (yukarıdaki tabloda detaylandırıldığı biçimde),
- ✓ Proje ya da program hedeflerinin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına hizmet etmesi, cinsiyet körlüğünü ve eşitsizlikleri yeniden üreten alanlarda düzeltici hedefler belirlenmesi ve proje hedeflerinin cinsiyet eşitliğinin kurulmasına ve güçlenmesine yönelik dönüşüme aracı olmasının sağlanması,
- ✓ Mevcut durum analizleri, paydaş analizleri ve diğer analizlerde toplumsal cinsiyet ilişkilerinin anlaşılması ve bu ilişkilerin analizlere dahil edilmesi, ayrıştırılmış veri toplanması ve mevcut verilerden yararlanılması,
- ✓ Alanda mevcut veriye ve kaynaklara ilişkin bir veri tabanı oluşturulması,
- ✓ Projenin uygulama alanına ilişkin kurumsal yapıların ve mevzuatın toplumsal cinsiyet perspektifi ile analizi,
- ✓ Bütçelerin, kaynak kullanımı ve yatırımların, politika müdahalelerinin toplumsal cinsiyet bakış açısı ile belirlenmesi,
- ✓ Cinsiyet eşitliği için savunuculuk faaliyetlerinde bulunulması, paydaşlarla görüşmeler, proje ekipleri ile ortak anlayış geliştirme çalışmaları, proje uygulama alanlarında cinsiyet eşitliği perspektifini açık ya da örtük biçimde taşıyan mesajların yaygınlaştırılması,
- ✓ Proje ve programlarda sürecin ve elde edilen sonuçların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifine uyumluluğunu izlemek için toplumsal cinsiyete duyarlı göstergelerin ve izleme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması,
- ✓ Tüm proje ve program uygulamalarına eşlik eden iletişim faaliyetlerinde, farkındalık ve kapasite geliştirme çalışmalarında, toplumla ve yerel topluluklarla temas edilen her durumda toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetilen bir iletişim yaklaşımının benimsenmesi.

Gelecek Turizmde'nin Muğla'da üç bileşen altında gerçekleştirmeyi hedeflediği aktiviteler, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile incelenmiş; toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin entegre edilmesi için temel faaliyetler kapsamında nasıl bir yol izleneceğine dair somut uygulama önerileri aşağıda yer alan tabloda sunulmuştur.

Gelecek Turizmde Muğla İli Uygulamalarının Toplumsal Cinsiyet Uygulama Planı

Bileşen 1. Fizibilite/ Analiz Çalışmaları	
1.1 Orman yangınlarının bölgedeki turizm faaliyetleri üzerindeki sosyo-ekonomik etkilerinin analiz edilmesi / Kadın girişimcilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none">– Kadın girişimciliğinin özgün nitelikleri strateji içinde özetlenen ve ilgili literatürde dikkat çekilen konulara yer verilerek incelenmelidir.– Kadın girişimcilerin standart bir kategori olmadığına dikkat edilerek, turizmin farklı iş kollarında ve farklı büyüklüklerde işletme sahibi olan kadınların görüşleri alınmalıdır.– Sosyo ekonomik analiz içinde çalışanlarla görüşmeler yapılmalı, bu görüşmelerde cinsiyet dengesine (sayısal olarak eşit temsil) ve ücretsiz aile işçisi olarak hizmet ve ürün üreten kadınların da yer almasına özen gösterilmelidir.– Anket vb. araçlar cinsiyete göre ayrıştırılmış olmalıdır.
1.2 Yerel paydaşlarla odak grup toplantıları ve çalıştaylar düzenlenmesi, çalışma grubu oluşturulması	<ul style="list-style-type: none">– Proje uygulama süreci, katılımcı ve istişareye dayalı bir süreç olmalıdır. Toplumsal cinsiyete duyarlı paydaş analizleri ile belirlenen paydaşların etkin katılımı için gerekli ve uygun yöntemler kullanılmalıdır. Topluluğun farklı kesimlerinin (yaş, cinsiyet, meslek vb.) eşit şekilde temsil edildiği bir yerel danışma kurulu oluşturulabilir.– Paydaş analizi sırasında belirlenen ya da destinasyon modelinin oluşturulması için belirlenecek paydaşlar arasında kadınlar tarafından yürütülen işletmeler, kooperatifler, kooperatiflerin kadın üyeleri vb. ile görüşmeler yapılmalıdır.– Güçlenme perspektifi içinde kadınların edilgen faydalanıcılar değil sürecin etkin katılımcıları olduğu düşüncesi korunmalıdır. Kadınların tarihsel olarak sessiz bırakılmışlıkları ile katılıma istekli olmama, katılım göstermeme gibi davranışları aşabilmeleri için gerekli olanaklar yaratılmalıdır. Etkin katılım yöntemleri, örneğin sadece kadınların yer aldığı atölye çalışmaları, toplantı ya da eğitimlere, aile işletmeleri ile yürütülen çalışmalara eşlerin birlikte katılımı ve eşit derecede fikirlerini ifade etmeleri teşvik edilmelidir.

1.3 Seçilen destinasyonlarda farklı turizm türlerinin belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none">– Geliştirilen rota ve belirlenen turizm türleri yöre halkının görüşüne sunulmalı, kadın ve erkeklerin bu tasarımlara ilişkin görüş ve önerilerinin alınmalıdır. Halkın yörede bu tür bir turizm faaliyetinin oluşturulmasına rıza göstermeleri önem taşır. Yöre halkının kadın ve erkeklerin eşit katılımı ile yöreye ilişkin karar alma süreçlerine dahil olması, turizmin kontrolsüz şekilde gelişmesinin yörenin kültürel ve sosyal değerlerine yönelik bir tehdit olabileceği yönündeki kaygıların giderilmesini ve önerilen modellerin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesini sağlar.– Turistik değer envanteri içinde belirlenen değerlerin, hizmet ve ürün olarak sunulması sırasında iş bölümü ve emek kullanımının cinsiyet dayalı niteliği hakkında da bilgi sunulmalıdır.– Özellikle yerel, doğa kaynaklı ve kültürel değerlerin turizme kazandırılması konusunda kadınların bilgisine başvurulmalıdır.– Yürütülecek envanter çalışmalarında aile işletmeleri için, işletmede faaliyet gösteren kadınların ve erkeklerin birlikte katılımları desteklenmelidir.– Belirlenen turizm türlerinde kadın emeğinin kullanımı ve bunun toplumsal cinsiyete dayalı değerler sistemi içinde yaratacağı (olumlu ve olumsuz) etkiler değerlendirilmelidir. Örneğin kadınların ücretsiz aile işçisi olmasına neden olan, sigortasız ve güvencesiz çalışmaları ile sonuçlanacak girişimlerin eşitlikçi bir düzlemde ailedeki kadın ve erkeklerin eşit şekilde yararlanacakları bir biçimde kurgulanması teşvik edilmelidir. Olası riskler ortaya konulmalı ve değerlendirilmelidir.
1.4 Seçilen destinasyonlarda mevcut rotaların tespit edilmesi ve yeni rotaların değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">– Rotaların tespit edilmesinde ve değerlendirilmesinde kadınların bilgisine de başvurulmalıdır.– Turizme kaynak oluşturan, yiyecek, giyim, yöreye ait ritüeller gibi geleneksel dokuya ilişkin bir değer için kadınların bilgi ve deneyimlerine başvurarak, bu konularda kadınların süreçlere liderlik etmelerini sağlamak ve bu değerlerden elde edilecek faydadan eşit şekilde yararlanmalarını sağlamak değerlendirmeye dahil edilmelidir.– Turizm sektöründe kadınların hizmet ve ürün sağlama konusundaki rolleri göz önünde bulundurularak iş birliği olanakları ve alternatifler değerlendirilirken kadınların güçlenmesi perspektifine özen gösterilmelidir.

1.5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uygulama Stratejisi ve Planı	<ul style="list-style-type: none">- Tüm proje uygulamalarında turizmde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi stratejisi ve uygulama planı önerileri takip edilmelidir.- Proje uygulamaları proje yöneticisi tarafından söz konusu strateji ve plan ile paralellik gösterip göstermediği açısından değerlendirilmelidir.- Proje uygulamalarının periyodik izlenmesi ve sonuç değerlendirmesi söz konusu plana ve stratejiye uygunluğa vurgu yapmalıdır.- Strateji ve uygulama planının tüm uygulayıcılar ve uzmanlar tarafından bilinirliği sağlanmalı ve kullanılması teşvik edilmelidir.- Bunun için kapasite geliştirme kapsamında proje ekibi ve paydaşlarına yönelik sunumlar gerçekleştirilebilir.
Bileşen 2. Afetlere Dayanıklı Sürdürülebilir Turizm Destinasyonu Oluşturma	
2.1 Sürdürülebilir turizm destek programının "Turizm sektöründe kadın girişimciliğinin desteklenmesi" odağında tasarlanması	<ul style="list-style-type: none">- Yapılacak tasarım, kadın girişimciliğinin kalkınmadaki yerine ilişkin yaklaşımlar ve eleştiriler konusunu dikkatle ele almalıdır. Alanda faaliyet gösteren akademik çalışmalara başvurulmalı ve araştırmacılardan destek alınmalıdır.- Turizm sektöründe kadın girişimciliğinin özgün nitelikleri strateji içinde özetlenen çerçevede değerlendirilmeli ve gerektiğinde ilgili literatüre ve uzmanlığa başvurulmalıdır.- Tasarımın gerçekleşmesinde ve yürütülmesinde görev alacak paydaşların, eğitimlerin planlama ve uygulamasında yer alan ekiplerin ve proje ekibinin yukarıda dikkat çekilen içerikler konusunda bilgi sahibi olması sağlanmalı ve bir ortak anlayış içinde hareket edilmelidir. Hizmet alımında söz konusu hassasiyetleri ve birikimi taşıyan teklifler değerlendirilmeli, iş tanımları ve ihale çağrıları da bu hassasiyetleri talep eder biçimde düzenlenmelidir.- Turizmde kadın girişimciliği geniş anlamda ele alınmalı, kooperatifçilik, dernek ya da vakıf gibi farklı kurumsal çatılar altında kolektif işletme yaklaşımlarının uygun olup olmadığı araştırılmalı ve bu yaklaşımlara tasarı içinde yer verilmelidir.
2.2 Kadınlar ve gençlere yönelik "Turizmde girişimcilik eğitim	<ul style="list-style-type: none">- Uygulanacak eğitimlerde eğitimi verecek kişilerin/kurumların toplumsal cinsiyete duyarlı kapasite geliştirme çalışmaları konusunda stratejide yer alan çerçeveye ve aşağıdaki konulara özen göstermesi talep edilmelidir.

<p>programı" tasarlanması</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Eğitimlerin yerinin, tarihinin ve saatinin kadınların katılımına olanak verecek şekilde planlanmasına özen gösterilmeli, planlama katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik olarak yapılmalıdır.
<p>2.3 Toplamda 150 kadın ve genç için 10 ayrı sınıf oluşturularak yüz yüze eğitimlerin verilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kadınların katılımının teşvik edilmesi için çocuk bakım yükünü üstlenecek imkanlar sunulmalıdır (çocuk bakım odası, oyun alanı ve gözetmen gibi). Bu tür çalışmalarda çocuğun üstün yararı ilkesi, güvenlik ve refahı öncelikli olarak göz önünde bulundurulmalı ve en yüksek özenin gösterilmesi sağlanmalıdır. – Mentorluk hizmetlerinden özellikle aile işletmelerinde kadın ve erkeklerin birlikte yararlanmaları teşvik edilmeli, yeni teknolojilere ilişkin bilgileri kadınların da edinmesi sağlanmalıdır. Eğitici ve kapasite geliştirici faaliyetlerde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir yaklaşım geliştirilmelidir – Eğitim planlaması içinde kooperatifçilik, kadın kooperatifleri, sosyal girişim gibi konulara yer verilmelidir – Eğitim faaliyetleri kapsayıcılık, hak temelli yaklaşım ve turizmde kadın konularını içermelidir.
<p>2.4 Eğitimler sonucunda ortaya çıkan en iyi 50 iş planının seçilmesi ve seçilen kişilere bireysel olarak verilecek 3 ayrı iş geliştirme mentorluğu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Verilecek destek, mentorluk ve kaynaklara erişim ile ilgili kolaylaştırıcılık içermelidir. Özellikle finansal süreçlerin yönetimi konusunda bilgilendirme ve yönlendirme yapılmalıdır. – Mentorlerin seçimi sırasında iyi işletme kriterleri belirlenmeli ve bu kriterlere uygun mentorler seçilmelidir. – Kadın girişimciliğinin özgün nitelikleri ve kadınların güçlenmesi perspektifinin önemi konularında mentorlere yönelik bilgilendirme yapılmalıdır. – Girişimcilik biçimlerinin farklı olabileceği, kolektif girişimlerin ve kooperatiflerin de bu süreçte desteklenebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. – Turizm alanında başarılı kadın kooperatifleri ile yeni kurulan kooperatiflerin bir araya gelmesi sağlanmalı, bu sürecin moderasyonu ve kolaylaştırıcılığı cinsiyet eşitliği bakış açısı ile yürütülmelidir.
<p>2.5 Seçilecek Kadın girişimciye/girişimcilere GT hibe desteği verilmesi ve yerelde genç ve kadının istihdamının desteklenmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Hibe desteğinin verilmesine ilişkin seçim kriterleri arasında, cinsiyet paritesine özen gösterme, toplumsal cinsiyet eşitliğine destek olacak (örneğin kadınlara istihdam olanağı yaratacak) girişimlerin artı puan kazanması ve bu yönde adımların sorgulanması sağlanmalıdır.

2.6 Malzeme ve ekipman ihtiyaç listesi belirlenmesi ve satın alımların yapılması (Seçilen yerel turizm işletmelerine atık ayrıştırma kutuları, kompost için gerekli ekipmanlar vb., orman yangınları ile mücadele için belirlenen noktalara su tankerlerinin alınması, orman yangınlarından zarar görmüş hayvan barınaklarının iyileştirilmesi)	<ul style="list-style-type: none">- Belirlenen destinasyonlar sürdürülebilir turizmde kadınların güçlenmesi perspektifi ile gözden geçirilmelidir- Verilecek desteklerin kadın çalışanların ve kadın konukların stratejik ve pratik ihtiyaçlarına karşılık geldiğini değerlendiren bir analiz çalışması yapılmalıdır.- Verilecek desteğin kadın ve erkekler açısından yaratacağı olası farklı sonuçlar gözden geçirilmelidir- Toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir risk ya da olanak varsa bunun tespit edilmesi ve gerekli önlemin alınması gereklidir.
2.7 Destinasyonun doğal ve kültürel mirasına ilişkin karekodlu harita oluşturulması	<ul style="list-style-type: none">- Kullanılan dil ve görsellerin toplumsal cinsiyete duyarlı iletişim rehberinin öngördüğü biçimde hazırlanması gereklidir.
2.8 Sürdürülebilir turizm kriterleri çerçevesinde destinasyonu destekleyecek alternatif turizm rotalarının oluşturulması	<ul style="list-style-type: none">- Alternatif turizm rotaları sürdürülebilir turizmde kadınların güçlenmesi perspektifi ile gözden geçirilmelidir.- Rotaların yerel topluluklar ve cinsiyet ilişkileri üzerinde yaratacağı olası etkiler belirlenmelidir.- "Do no harm" (kimseye zarar verme) ve "leave no one behind" (kimseyi geride bırakma) anlayışlarını takip ederek eşitsizliğin yeniden üretilmemesi için özen gösterilmelidir.- Toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir risk ya da olanak varsa tespit edilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.- Toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir olanak varsa tespit edilmeli ve gerekli adımlar atılmalıdır.
Bileşen 3. Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Kapasite Geliştirme ve Farkındalık Oluşturma/Tanıtım	

3.1 Orman yangınları ile ilgili Yerel STK'lar, Üniversite, Yerel Yönetimler ve Kamu Kurumlarına yönelik farkındalık çalışmaları	<ul style="list-style-type: none">– Her türlü içerik ve etkinlik cinsiyet eşitliğini savunan ve eşitsizliğini yeniden üretmemeye özen gösteren bir şekilde üretilmelidir.– Tüm etkinliklerde UNDP toplumsal cinsiyete duyarlı etkinlik planlaması kılavuzu içinde yer alan temel konular gözetilmelidir.– Tüm duyuru, doküman ve tanıtım faaliyetlerinde UNDP toplumsal cinsiyete duyarlı iletişim rehberinde yer alan kriterler gözetilmeli, geliştirilen iletişim materyalleri söz konusu çerçeveye uygunluk açısından denetlenmelidir.
3.2 Bölgede sürdürülebilir turizm alanında farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">– İletişim ve duyuru için sadece belli kadınların ve erkeklerin haberdar olmasına neden olacak bir kanal yerine çeşitli kanallar kullanılmalıdır (örneğin sadece okul aracılığıyla yapıldığında okul çağında çocuğu olmayanların haberdar olmaması gibi bir sonuç ortaya çıkabilir).
3.3 Gelecek Turizmde gönüllüleri oluşturulması ve etkinlikler düzenlenmesi (sahil temizliği, vb.)	<ul style="list-style-type: none">– Sürdürülebilir turizm çerçevesi ile uyumlu biçimde tüm faaliyetlerde yöre halkının doğru biçimde haberdar olması, konuyu tam olarak anlamalarını sağlayacak bilgilendirme ve faaliyetlerin yapılması önemlidir.
3.4 Basın ve influencer buluşmalarının planlanması ve gerçekleştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">– Özellikle orman yangınları sonrası yürütülen projelerin toplulukların mevcut yapılarını zedeleyici, yaşadıkları travmanın etkilerini artırıcı, onları yerlerinden edecek adımlar olmadıklarının net olarak anlatılması büyük önem taşır.– Saha gezilerine katılan basın mensupları ve influencerların hazırladıkları haberlerde ve yaptıkları paylaşımlarda, cinsiyetçi, kalıp yargıları yeniden üreten, dışlayıcı bir dil kullanmamaları sağlanmalıdır. Kadınları ve erkekleri eşit olarak temsil eden görseller kullanılmalı, dezavantajlı veya hayatta kalmayı başaran kişiyi kurban olarak gösteren görsellerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.

**3.9 Proje ıktılarının
SKA'lar çerçevesinde
detaylı raporlanması**

- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi (SKA 5) amacı doğrultusunda da değerlendirme yapılmalıdır.
- Diğer amaçlar içinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi konusu ile ilgili alt hedefler ve indikatörler özellikle gözetilmelidir. Özellikle SKA 8 (insana yakışır iř ve ekonomik büyüme) ile SKA 12 (sorumlu üretim ve tüketim) doğrudan sürdürülebilir turizm ile ilgilidir. Bu iki amacın da doğrudan SKA 5 ile bağlantısı vurgulanmalıdır.